

leden. Canada, Australië en de Kaapkolonie hebben geneeskundige Ministers (JAMESON!). In Nederland, België en Duitschland is de politieke beteekenis der geneeskundigen zeer gering.

PINKHOF.

INGEZONDEN.

EEN VRAAG NAAR AANLEIDING DER LITERATUUR OVER APPENDICITIS.

Zoowel in de Nederlandsche als buitenlandsche tijdschriften was gedurende den laatsten tijd de appendicitis het meest besproken onderwerp. Veel van deze verhandelingen heb ik gelezen niet alleen met het doel om te leeren, maar evenzeer in de hoop een antwoord te vinden op een vraag, die steeds weder in mij opkomt. De vraag is deze: Is de processus vermiformis werkelijk een volkomen indifferent orgaan? Zou men met dezelfde gerustheid alle menschen aan dezen appendix kunnen besnijden als vele volkeren dit aan het praeputium doen (de gevaren der operatie buiten beschouwing latende)? Nergens vond ik op deze vraag een antwoord en uit het feit dat alle operateurs hun handelingen beschrijven zonder ooit deze vraag te overwegen, moet men wel tot de gevolgtrekking komen dat allen dezen processus als van geenerlei waarde beschouwen (wellicht als schadelijk veroordeelen). Toch zal men mij moeten toegeven dat daar, waar de geneeskundigen in twee of meerdere partijen verdeeld waarvan de eene steeds opereeren wil, de andere nog van de goede resultaten eener interne behandeling overtuigd is, het een zeer machtig wapen in dezen strijd zou zijn, als men kan aantonen, dat het wel of niet indifferent is, of men dit aanhangsel bezit.

Wel hebben de anatomen den processus vermiformis als een rudimentair orgaan opgevat en heeft men daaruit de conclusie getrokken dat het dan ook in physiologischen zin een waardeloos orgaan zou zijn en hiervoor pleit zeker ook in sterke mate dat men na het veelvuldige verwijderen er van geen directe nadeelen voor het lichaam zag ontstaan. Maar is men van het laatste wel zoo volkomen zeker? Zou het niet mogelijk kunnen zijn dat, al ziet men geen directe gevolgen, er toch indirecte gevolgen in de houding van het organisme zich zouden kunnen voordoen, al ware het slechts bij het gelijktijdig aanwezig zijn van zekere andere het lichaam verzwakende factoren?

Evenwel zullen de chirurgen, die de meeste gevallen van appendicitis zien in deze wel niet de meest geschikte personen zijn om observaties in bovengenoemden zin te doen, want is de patiënt van de operatie genezen, dan verliest de operateur hem uit het oog, terwijl, om deze vraag te beantwoorden een geregelde observatie gedurende jaren noodig zal zijn en wel in een gewone omgeving, dus niet binnen de muren van een ziekenhuis. Daarom komt het mij voor dat alleen die geneesheeren, die als huisarts geregeld in het gezin van een geopereerd persoon verkeerden, in staat zullen zijn hier materiaal aan te brengen en ik veroorloof mij de aandacht van zulke collega's op deze zaak te vestigen. Ook zou het kunnen zijn, dat men verschillende resultaten zou verkrijgen bij die personen, die den geheelen appendix

moesten missen en bij die welke slechts een gedeelte er van verloren hebben.

Nu ben ik natuurlijk niet in staat hier aan te geven op welke verschijnselen men zal moeten letten, toch kan ik hiervoor eenige, zij het geheel hypothetische aanwijzingen geven.

Ik heb aangetoond dat bij eenige dieren de processus vermiformis op een cultuurbuisje gelijk, speciaal voor de aan het betreffende lichaam aangepaste colibacteriën, terwijl de dunne darm bij deze dieren geheel steriel is. Daar nu andere onderzoekingen er voor pleiten dat deze aan het lichaam aangepaste bacteriën invloed op de spijsvertering uitoefenen, zoo zou het wegnemen van deze broedplaats dezer bacteriën ook invloed kunnen uitoefenen op het geheele organisme en wel zou dit enerzijds de spijsvertering op de een of andere wijze ongunstig kunnen influenceeren, anderzijds zou, lettende op den strijd (het elkander verdringen) der bacteriën onderling het lichaam minder goed beschermd kunnen zijn tegen de invasie van de niet aan het lichaam aangepaste of ziekte opwekkende bacteriën. Ook zoude het belangrijk zijn te weten hoe de levensverzekering-maatschappijen over de wegens appendicitis geopereerden denken.

De boven aangegeven gedachtengang is natuurlijk verder breed uit te spinnen en verder te vervormen tot een werkhypothese voor observaties aan den levenden mensch. Nu verwijte men mij niet dat ik met al te hypothetische factoren werk, observaties als de bedoelde aan den levenden mensch zouden wellicht (daar vivisecties buitengesloten zijn) een nieuwe weg kunnen zijn om vragen die voor knaagdieren zijn opgelost ook voor den mensch tot helderheid te brengen, al verwerpt men geheel en al de hypothetische basis waarvan ik uitging, en verder meen ik dat men onderzoek naar de physiologische beteekenis van den processus vermiformis niet a priori mag terugwijzen.

WESTERMAN heeft er onlangs in dit *Tijdschrift* op gewezen (n°. 19, 1904) dat wormen appendicitis veroorzaken kunnen, nu is het de vraag: veroorzaken de wormen zelf de appendicitis, hetzij door laesie van den darmwand hetzij door opstopping van de faecaliën in den processus vermiformis (WESTERMAN) of zijn de wormen slechts de verwijderde oorzaak der ziekteverschijnselen of der appendicitis. Door mij werd aangetoond, dat waar wormen in den tractus intestinalis huizen, de autosterilisatie van den dunnen darm wordt opgeheven (in welke mate moet nog onderzocht worden) en is het dus niet onmogelijk dat de door wormen opgewekte ziekteverschijnselen verklaard moeten worden door opheffing dier hetzij relatieve hetzij absolute autosterilisatie van den darm. Op gelijke wijze redeneerende zou men ook kunnen vragen: „als de wormen appendicitis veroorzaken is deze dan niet evenzeer te verklaren door opheffing der autosterilisatie, doordien de wormen bacteriën in den processus vermiformis brengen, die er niet of niet in die hoeveelheid in zouden komen, als de autosterilisatie ongehinderd kon werken”.

Er zijn boekdeelen vol geschreven over appendicitis, maar er is, naar ik meen nog veel meer over te schrijven dat men met de mogelijkheid rekening zou willen houden dat de processus vermiformis niet een physiologisch waardeloos aanhangsel van den darm is.

Sidhoardjo, 4 Mei 1905.

Java.

J. H. F. KOHLBRUGGE.